

Kan
huiselijk geweld en
kindermishandeling
echt stoppen?

Live online talkshow
Donderdag 12 november - 16:00 uur

Vragen en antwoorden

uit de chat van de talkshow

‘Kan huiselijk geweld en kindermishandeling echt stoppen?’

Tijdens de talkshow op 12 november 2020 konden de kijkers vragen stellen via de chat. De vragen die niet direct beantwoord konden worden en ook niet aan bod zijn gekomen tijdens de talkshow beantwoorden we in dit document.

Onderwerp: waar kan ik meer informatie vinden?

1. Waar kan ik meer informatie vinden over het onderzoek en de talkshow?

Op de websites van het [Verwey-Jonker Instituut](#), [Vereniging Nederlandse Gemeenten](#) en [Augeo Foundation](#) vindt u meer informatie. U vindt daar bijvoorbeeld het onderzoeksrapport, een factsheet, infographics, verslag van de talkshow, compilatie van de talkshow en een gesprekshandreiking.

Onderwerp: onderzoek – definities en populatie

2. Er is onderzoek gedaan onder gezinnen. Zijn er ook plegers ondervraagd? Is er ook een onderscheid gemaakt tussen mannen en vrouwen (is er een gendercomponent)? Is er naar jullie idee ook voldoende zicht op en kennis van partnergeweld in non-hetero relaties (vrouw-vrouw; man-man)? Is het zo dat vrouwen vaker kindermishandeling plegen?

Aangezien we gezinnen hebben geïnterviewd, zijn zowel plegers als slachtoffers ondervraagd (wij hebben sowieso geen onderscheid gemaakt hierin, alleen op basis van de resultaten van de invulling van de vragenlijsten). Ja, er is onderscheid gemaakt naar mannen en vrouwen (meer hierover is te vinden in het '[Dossier Partnergeweld](#)'). Partnergeweld in non-hetero relaties is niet expliciet onderzocht. Verwey-Jonker heeft alle bij Veilig Thuis gemelde gezinnen (met kinderen) gebeld, en in theorie zouden daar ook non-hetero relaties tussen kunnen zitten, maar het zijn er te weinig om iets over te zeggen).

3. Geven de onderzoeksresultaten ook aanleiding om meer gendersensitief en cultuursensitief te werken bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling?

Absoluut, we zien wel verschillen in het geweld gepleegd door mannen en door vrouwen. Vrouwen ervaren meer en ernstiger geweld dan mannen en de controle over hun leven door partner is groter. Vrouwen ervaren daardoor meer angst en continue spanning.

4. Is er info over het verschil in samengestelde gezinnen of 1 oudergezinnen?

Ruim de helft van de gemelde gezinnen betreft eenoudergezinnen (58%). Het eenoudergezin is een mogelijke risicofactor voor geweld in het gezin, deze factor vertoont samenhang met het geweld bij melding ($r=.14$, $p<.001$).

5. Is er iets bekend over de leeftijd waarop de mensen in deze gezinnen kinderen kregen en of dit verband houdt met de multiproblematiek in de gezinnen?

Nee, hier is niet specifiek naar gekeken. Overigens is wel de leeftijd van de ouders meegenomen in de toetsing van de verschillen, maar daaruit bleek nergens een invloed.

6. Is het niet logisch dat als je onderzoekt bij gezinnen die gemeld zijn bij Veilig Thuis, je een hoger percentage vindt van huiselijk geweld en kindermishandeling?

Natuurlijk, dat zou je zeker verwachten, maar tegelijkertijd hoor je veel over onterechte meldingen bij Veilig Thuis, de zogenaamde 'Snickers-meldingen' (met de veronderstelling: een kind steelt ergens een Snickers-reet en het gezin wordt meteen gemeld bij Veilig Thuis). Ons onderzoek toont aan dat daar eigenlijk nauwelijks sprake van kan zijn, wij vonden slechts bij 3% van de meldingen geen enkel meetbaar probleem en geen geweld.

7. Wat is de definitie van 'kindermishandeling' en 'trauma'? En wat is de grens tussen een stevige discussie en psychisch geweld?

Kindermishandeling wordt gedefinieerd in Paragraaf 1.2 (pag. 14) in de publicatie.

Trauma wordt uitgelegd op pagina 32 en 35 en 36 van de publicatie

Wanneer er wordt uitgescholden, beledigd, vernederd, bedreigd of expres spullen van de ander worden vernield, is er sprake van psychisch geweld, overigens zijn er 3 vormen van (mild) psychisch geweld die ook in 'normale gezinnen' minimaal 1 keer per jaar voorkomen.

8. Waarom wordt er weinig aandacht aan psychisch geweld gegeven? Welke cijfers hebben jullie?

Wij laten duidelijk zien dat psychisch geweld het meest voorkomt (zowel bij partnergeweld als kindermishandeling), zie hiervoor hoofdstuk 4 in de publicatie.

9. Zijn de gezinnen nog intact van de 29% waarbij het geweld is gestopt?

Van deze groep is 26% nog samen en 74% uit elkaar.

10. Wat zijn de risicofactoren van huiselijk geweld?

Er zijn verschillende risicofactoren die een rol kunnen spelen bij huiselijk geweld. In ons onderzoek hebben we gekeken naar de geschiedenis van geweld, persoonlijkheidskenmerken van ouder en kind, opvoeding van ouders, problematisch middelengebruik, en gezinsvariabelen, zoals alleenstaand ouderschap, armoede, werkloosheid of opleidingsniveau. Zie hiervoor Hoofdstuk 9 in de publicatie, die gaat helemaal over de risicofactoren.

11. Waren de ondervraagde gezinnen al eerder bekend bij Veilig Thuis?

De kans is zeker aanwezig, maar we hebben het niet bevraagd. Overigens bleek uit ons eerste onderzoek in de vier grote gemeenten (G4) dat er heel vaak sprake was van hermeldingen.

12. Is er op basis van dit onderzoek iets te zeggen over welke patronen van partnergeweld het meest hardnekkig zijn en wordt daar aan de voorkant voldoende op gescreend?

In hoofdstuk 11 worden de verschillende profielen van geweld in gezinnen besproken (op basis van de interviews). Dit is ook bedoeld ter informatie voor de hulpverlening om daar bij de screening van de gezinnen rekening mee te houden.

Onderwerp: de aanpak

13.a. Wat werkt in de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld?

Deel III van het onderzoeksrapport (vanaf pagina 77) gaat over 'Wat werkt?'. Hierbij is met name gekeken naar formele en informele hulp. Zoals Majone Steketeer in de talkshow aangaf, werkt het als geweld echt stopt. Als er een integraal aanbod is van hulp. Als er duidelijkheid is over de casusregie. Als er een goede screening is (weten wat er speelt in het gezin). En tot slot als we kinderen centraal stellen. Daarnaast heeft een aanvullend onderzoek plaatsgevonden in de negen Veilig Thuis-regio's waarin is gevraagd naar 'goede voorbeelden'. Deze resultaten worden verwerkt en later dit jaar gepresenteerd op www.augeo.nl/onderzoek.

13.b. Wat maakt dat het partnergeweld is gestopt, in die 29%? Wat is er ingezet na een melding?

Hulp die specifiek gericht is op partnergeweld en kindermishandeling (Veilig Thuis, multidisciplinaire aanpak zoals MDA++, vrouwen- en mannenopvang) laat het grootste effect zien op de afname van geweld. Dat pleit dus voor specialistische hulp. Over wie die hulp zou moeten bieden, gaat dit onderzoek niet. Meer over de hulp aan ouders en kinderen is te lezen in paragraaf 7.4.

13.c. Wat geven ouders aan over wat ze missen vanuit de hulpverlening?

Daar is niet specifiek naar gevraagd in dit onderzoek. Wel is op basis van het oordeel van de ouders over het nut en het belang van de geboden hulp iets te zeggen over hoe tevreden ze zijn met de ontvangen hulp. Daarover gaat paragraaf 7.6

13.d. Wat vonden de kinderen de belangrijkste leerpunten?

Daarover zijn geen specifieke vragen gesteld. In paragraaf 7.6 is wel te lezen hoe tevreden kinderen zijn met de geboden hulp.

13.e. Wat is er vanuit het onderzoek bekend over of er ook daadwerkelijk met de kinderen zelf gesproken wordt?

Hierover zijn geen vragen gesteld in het onderzoek. In paragraaf 7.3 is te lezen welke hulp kinderen hebben ontvangen.

14. Hebben jullie ontdekt hoe je de medewerking van gezinnen kunt krijgen om deze problematiek aan te pakken, en deze problemen te onderkennen?

Daarover zijn in dit onderzoek geen vragen gesteld.

15. Is er geanalyseerd waarom in sommige gezinnen de situatie verbetert en in andere niet?

In de gezinnen waar het geweld is gestopt, blijkt dat daar bij melding gemiddeld minder incidenten hadden plaatsgevonden dan in de groep waar het geweld niet is gestopt. Voor meer informatie over de verschillen tussen deze groepen gezinnen, zie hoofdstuk 8.

16. Ik begrijp dat slechts 50% van de kinderen hulp krijgt, hebben jullie daar oorzaken voor gevonden en specifieke aanbevelingen op dit punt?

In het onderzoek is aan ouders en kinderen gevraagd welke hulp zij hebben ontvangen, niet aan eventueel betrokken hulpverleners. Er is geen verband gevonden tussen de problemen van kinderen en het wel/niet ontvangen van hulp. Meer daarover is te lezen in paragraaf 7.3. Er is wel een verband tussen de ontvangen hulp en afname van problemen bij kinderen. Zie paragraaf 7.5. De belangrijkste aanbeveling is: zorg dat alle kinderen hulp op maat krijgen.

17. Mijn ervaring als jeugdhulpverlener is, dat het lastig kan zijn om (na een 1e geweldsincident) ouders te motiveren om hulpverlening voor zichzelf en zeker ook hun kinderen aan te gaan. 'Het is maar een keer gebeurd' of 'Mijn kind heeft geen last van onze ruzies'. Hoe kunnen we hierin een verbetering maken?

Dit onderzoek maakt heel duidelijk dat de melding meestal niet na het eerste geweldsincident plaatsvindt. Er hebben zich gemiddeld al 74 geweldsincidenten voorgedaan voorafgaand aan de melding. Structureel geweld vraagt specialistische hulp, gericht op het stoppen van het geweld. Welke hulp deze gezinnen het best helpt, is te lezen in hoofdstuk 8.

18. Er wordt genoemd dat gemeentes in Nederland op verschillende manieren de hulpverlening hebben georganiseerd. Is uit het onderzoek gebleken welke aanpak/hulpverlening het effectiefst is gebleken?

In het voorliggende onderzoeksrapport is hierop geen antwoord te geven

19. Traumahulpverlening kinderen heeft pas zin als het veilig is. Moeten ouders niet eerst aan de slag?

Op basis van dit onderzoek valt niet te zeggen of traumahulp pas zin heeft als het veilig is. Het is niet duidelijk hoeveel kinderen traumahulp hebben gekregen en wat het effect daarvan is. Wel blijkt uit dit onderzoek dat er een relatie is tussen het afnemen van problemen en risicofactoren bij ouders en de afname van geweld. Die afname van geweld leidt tot een afname van traumaklachten bij kinderen en een toename van emotionele veiligheid. Zie verder hoofdstuk 9.

Bovendien blijkt uit het deelonderzoek 'Complexe problemen vragen onorthodoxe oplossingen' (Lünnemann e.a. 2020) dat er een duidelijke relatie is tussen de traumaklachten van ouder en kinderen. Als de traumaklachten van ouders afnemen, nemen die van kinderen vaak ook af. Dat pleit dus voor een behandeltraject waarin aandacht is voor traumaklachten van zowel de kinderen als de ouders én voor alle andere problemen die in het gezin spelen.

Onderwerp: centrale/decentrale aanpak

20. Hoe kan ondervangen worden, dat met de decentralisatie van de jeugdzorg, ervoor gezorgd kan worden dat in alle gemeenten dezelfde kwaliteit zorg wordt gegeven?

Volgens de Jeugdwet zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de kwaliteit van de jeugdhulp. Er is een aantal [landelijke kwaliteitseisen](#) voor de veiligheid, gezondheid en rechtspositie van kinderen en jongeren. Iedere jeugdhulpaanbieder met een financiële relatie met een gemeente valt onder deze kwaliteitseisen en het toezicht van de inspectie. De gemeente ziet zelf toe op aanvullende gemeentelijke kwaliteitseisen.

21. Betekenen de onderzoeksresultaten dat gemeenten meer (gespecialiseerde) hulp zouden moeten inkopen?

Niet noodzakelijkerwijs, maar we zien wel dat de screening aan de voorkant zou moeten worden verbeterd om de toeleiding naar de hulp beter te organiseren. Wanneer dat adequaat gebeurt, is het niet noodzakelijk dat er meteen ook 'meer' zou moeten worden ingekocht.

22. Samenwerken is moeilijk als financieringsstromen gescheiden zijn. Wordt in dit kader gedacht aan gezinsfinanciering? En zijn de zorgverzekeraars betrokken om landelijk de integrale aanpak te ondersteunen?

Gescheiden financieringsstromen kunnen het lastiger maken om hulp en ondersteuning te organiseren zeker als je systeemgericht wilt werken. Het vraagt dan ook om inzet van expertise van de volwassen GGZ. Vanuit het Rijk (h)erkennen we dat de problematiek van ouders in complexe casuïstiek een dominante rol kan spelen. Daarom is het project 'Verbinding volwassen-GGZ en jeugddomein' gestart waarin wordt onderzocht welke knelpunten zich voordoen in het bieden van integrale zorg aan kwetsbare gezinnen. Ook worden oplossingsrichtingen verkent, onder andere in de inhoudelijke samenwerking tussen gemeenten en zorgverzekeraars en in het zorgstelsel. Dit om te komen tot een duurzame stabiele gezinssituatie. Hierbij wordt aangesloten bij het traject om te komen tot een toekomstscenario effectievere jeugd- en gezinsbescherming.

23. Hoe moeten de aanbevelingen van het onderzoek vertaald worden in de praktijk, ook qua financiering? Bijv. financiering van traumahulp waarvan zo nadrukkelijk wordt gezegd dat het essentieel is?

De financiering van GGZ hulp aan volwassenen bij trauma wordt bekostigd vanuit de zorgverzekeringswet. De financiering van GGZ-hulp aan kinderen (jeugd ggz) valt onder de Jeugdwet en is een gemeentelijke verantwoordelijkheid.

24. Wat is er nodig om de volwassen GGZ beter te kunnen laten aansluiten en waarom lukt dat nog zo weinig?

Er zijn verschillende zaken nodig. Ten eerste dat er geen wachtlijsten zijn; ten tweede dat er meer samenwerking is vanuit de GGZ met andere instellingen en professionals die betrokken zijn bij het gezin; ten derde dat de GGZ niet alleen naar volwassenen beschouwd als een individu met psychische problemen maar ook als ouder met opvoedingsproblemen. Ten slotte ontbreekt het aan laagdrempelige voorzieningen om ouders met psychische problematiek en hun kinderen te ondersteunen.

Onderwerp: preventie

25. Welke implicaties heeft dit onderzoek voor een preventieve aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling?

In dit onderzoek is niet gekeken naar de preventie van geweld of problemen. In hoeverre gemeenten aandacht besteden aan het voorkomen dat huiselijk geweld en kindermishandeling zich daadwerkelijk voordoet, is niet te zeggen op basis van het onderzoek. Dit is namelijk uitgevoerd bij gezinnen die al gemeld waren bij Veilig Thuis. Een van de doelen van het onderzoek was om inzicht te krijgen in wat de werkzame elementen zijn in de aanpak ná melding bij Veilig Thuis.

Het onderzoek maakt duidelijk dat er te weinig aandacht is voor de gevolgen voor de kinderen, de opvoeders van de toekomst. Als het gaat over preventie voor de volgende generatie zou daar meer op ingezet kunnen worden.

Onderwerp: divers

26. Hoe doen we het ten opzichte van andere landen?

Het is internationaal vrij uniek dat gezinnen langdurig zijn gevolgd na melding vanwege huiselijk geweld. Er is daarom geen onderzoek waarmee we het kunnen vergelijken.

27. Wat is risicogestuurde zorg?

Een duurzame visie op ketenzorg bij kindermishandeling, huiselijk geweld en seksueel misbruik en de centrale rol hierbij van het triage-instrument Veilig Thuis om de veiligheid in het gezin te borgen. Het visiedocument [‘Eerst samenwerken voor veiligheid, dan samenwerken voor risicogestuurde zorg’](#), is ontwikkeld door Linda Vogtlander en Sander van Arum.

28. Hebben jullie zicht gekregen op de mate van strafrechtelijke vervolging?

Nee, daar ging het onderzoek niet over.

29. Waarom investeren gemeenten zo ontzettend weinig in preventie, dan? Kijk bijvoorbeeld de huidige Regiovisie Aanpak Huiselijk Geweld Haaglanden.

Gemeenten stellen in samenwerking met hun ketenpartners een zogenaamde regiovisie op. Hierin staan de regionale ambities voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Ook staat hierin hoe de inhoudelijke ambities uit de drie actielijnen van het programma Geweld hoort nergens thuis (GHNT) regionaal worden uitgewerkt. [Dit programma](#) is er op gericht dat huiselijk geweld en kindermishandeling eerder in beeld zijn, dat het wordt gestopt en duurzaam opgelost.

Naast de regionale inzet op deze actielijnen en bijhorende basisinfrastructuur (zoals vrouwenopvang en Veilig Thuis) zetten veel gemeenten en regio's ook in op het voorkomen en verminderen van geweld en op voorkomen dat dit terugkomt na het bieden van hulp. Hieronder een aantal voorbeelden van preventieve activiteiten van gemeenten:

- In verschillende gemeenten en regio's zijn er projecten die zich richten op voorlichting op scholen en doelgroepen en het breed bespreekbaar maken van het onderwerp. Denk hierbij bijvoorbeeld aan [Wij..... doorbreken de cirkel](#).
- Ook spannen gemeenten zich in voor preventie in het kader van het actieprogramma [Kansrijke Start](#)

In hoeverre gemeenten aandacht besteden aan het voorkomen dat huiselijk geweld en kindermishandeling zich daadwerkelijk voordoet, is niet te zeggen op basis van het onderzoek. Dit is namelijk uitgevoerd bij gezinnen die al gemeld waren bij Veilig Thuis. Een van de doelen van het onderzoek was om inzicht te krijgen in wat de werkzame elementen zijn in de aanpak ná melding bij Veilig Thuis.

30. Hoe staan gemeenten tegenover het opzetten van gespecialiseerde teams Huiselijk Geweld & Kindermishandeling?

Gemeenten werken op verschillende manieren met gespecialiseerde teams Huiselijk Geweld & Kindermishandeling:

- Zo experimenteren diverse gemeenten al met gespecialiseerde teams, zoals de zogenaamde veiligheidsteams. Op de website van Zorg voor de Jeugd lees je meer over pilots in [Amsterdam](#), [Utrecht](#), en [West-Brabant West](#).
- Er zijn ook gemeenten die vanaf de start gewerkt hebben met speciale teams, zoals Enschede.
- Als onderdeel van het programma Geweld hoort nergens thuis wordt op twee locaties verkend wat de voordelen zijn van het onder één dak organiseren van de multidisciplinaire en systeemgerichte samenwerking ten behoeve van acute en/of structurele veiligheid. Hiertoe is zowel in de regio Hart van Brabant als in de regio Rotterdam-Rijnmond een multidisciplinair team gestart dat gezamenlijk casussen behandelt.

31. Is er ook een rol/verantwoordelijkheid van de netwerken om de gezinnen heen, die naast de hulpverlening kunnen helpen om geweld in de gezinnen af te nemen?

Jazeker en meer dan nu geboden is. De meeste ouders hebben wel informele steun ontvangen, meer dan de helft van de kinderen echter niet. Het sociale netwerk is vaak langduriger betrokken bij gezinnen dan hulpverleners, dus zeker op inzetten.

32. Zijn kinderrechters voldoende op de hoogte van de risico's van kindermishandeling? Zodat zij beter kunnen beoordelen of een maatregel wel/niet nodig is.

Daar ging het onderzoek niet over.

33. In de talkshow worden allerlei wensen uitgesproken. Helemaal eens met alle wensen. Maar wie gaat hier ook echt het voortouw in nemen, want ik hoor dit al 10 jaar?

Als het één persoon of organisatie zou zijn die er iets aan zou kunnen doen, dat was het al 10 jaar geleden opgelost. Zoals ook uit de conclusies van het onderzoek blijkt, is de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling een aanpak die een lange adem vraagt. De oplossing zit niet in één organisatie, maar in met elkaar samenwerken, de bereidheid om over het belang van je eigen organisatie heen te stappen ten dienste van het gezin en alle betrokkenen. Dat vraagt creativiteit, flexibiliteit en het opzoeken van de grenzen van de regelgeving en de financiële kaders. En dat is binnen een wisselend politiek landschap zowel landelijk als gemeentelijk niet eenvoudig.

34. Wat kan het programmateam GHNT nog betekenen in het in de praktijk brengen van de aanbevelingen?

Het programma Geweld hoort nergens thuis (GHNT) werkt samen met 28 regio's om de aanbevelingen uit het onderzoek in de praktijk te brengen en zal daar in ieder geval nog tot eind 2021 mee door gaan. GHNT is samen met Augeo Foundation die gesprekken over de uitkomsten in de regio's faciliteert met o.a. een gesprekshandreiking. Daarnaast blijft het programma werken aan het benadrukken van het belang van integrale sturing om het bestuurlijk draagvlak te creëren dat nodig is voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Ook zal GHNT blijven uitdragen dat de basis voor ieder gezin is om eerst te werken aan veiligheid en pas daarna aan risico gestuurde en herstel gerichte zorg. Tenslotte ondersteunt het GHNT de MDA++ aanpak, waarbij een multidisciplinaire samenwerking rondom het gezin centraal staat.

Onderwerp: vervolgonderzoek

35. Komt er een vervolgonderzoek?

Er komt sowieso een nieuwe cohortstudie, maar dan in de 13 andere Veilig Thuisregio's die nu geen onderdeel waren van het onderzoek, deze start op 25 januari 2021. Dat onderzoek zal grotendeels op dezelfde leest geschoeid zijn als het huidige onderzoek. Daarnaast staat ook over 4 jaar een nieuwe meting gepland bij het huidige cohort, vooral om de lange termijn effecten beter te kunnen

beoordelen en om een inkijkje te krijgen in hoe het nu staat met de oudere kinderen 15+ die in het huidige onderzoek hebben meegedaan, omdat die dan in de beginfase van hun volwassen leven staan.